

Instytut Badań i Analiz Smart Research
Grzegorz Ogonowski

Staż jako forma aktywizacji
zawodowej osób bezrobotnych w
latach 2011-2012

Poznań 2013

Zamawiający:

Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu
ul. Czarnieckiego 9
61-538 Poznań

**Wykonawca:**

Instytut Badań i Analiz Smart Research
Grzegorz Ogonowski
ul. Pimpickiego 2 lok. 29
10-698 Olsztyn;

Zespół badawczy:

Grzegorz Ogonowski, koordynator badania
Przemysław Kołakowski, specjalista ds. badań
Marta Zabolewicz, specjalistka ds. badań

Raport z badań
- grudzień 2013 –

Spis treści

Wprowadzenie	3
Staż według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu oraz Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.....	5
Metodologia badań	8
Analiza danych i interpretacja wyników.....	9
Profil stażysty	9
Efekty staży.....	12
Podsumowanie i wnioski.....	19
Spis tabel	21
Spis wykresów	21
Wzór kwestionariusza ankiety.....	22

Wprowadzenie

Staż jest powszechnie stosowanym przez Urzędy Pracy instrumentem aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.

W *Ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* staż został zdefiniowany jako „nabywanie przez bezrobotnego umiejętności praktycznych do wykonywania pracy, przez wykonywanie zadań w miejscu pracy, bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą”.

Celem stażu jest umożliwienie osobie bezrobotnej nabycia praktycznych umiejętności niezbędnych do pozyskania przyszłego zatrudnienia oraz zdobycie doświadczenia zawodowego w rzeczywistych warunkach pracy, które wpłyną na wzrost wartości na rynku pracy. Dodatkowo stażysta ma możliwość zaprezentowania się pracodawcy, a ten ma możliwość sprawdzenia stażysty pod kątem jego ewentualnego zatrudnienia po zakończeniu stażu.

Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu może skierować do odbycia stażu bez nawiązywania stosunku pracy na okres od 3 do 12 miesięcy bezrobotnego lub niepełnosprawnego poszukującego pracy:

- do 25 roku życia,
- który nie ukończył 27 roku życia - w okresie 12 miesięcy od dnia określonego w dyplomie, świadectwie lub innym dokumencie poświadczającym ukończenie szkoły wyższej.

Powiatowy Urząd Pracy może skierować na okres do 6 miesięcy do odbycia stażu bez nawiązywania stosunku pracy:

- bezrobotnych długotrwale, albo po zakończeniu realizacji kontraktu socjalnego,
- bezrobotnych kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka,
- bezrobotnych powyżej 50 roku życia,
- bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego,
- bezrobotnych, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia,
- bezrobotnych samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia,
- niepełnosprawnych bezrobotnych lub poszukujących pracy.

Bezrobotnemu, w okresie odbywania stażu przysługuje:

- stypendium w wysokości 120 % kwoty zasiłku. Dodatkowo bezrobotny otrzymuje ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe,
- 2 dni wolne za każde 30 dni kalendarzowe odbywania stażu (za które przysługuje stypendium). Za ostatni miesiąc odbywania stażu pracodawca jest zobowiązany udzielić dni wolnych przed upływem terminu zakończenia stażu,
- refundacja kosztów związanych z dojazdem na staż poza miejsce zamieszkania.

Pomimo, że stażysta wykonuje wiele obowiązków o charakterze pracowniczym i dostaje za to pieniądze, to w czasie stażu nie nawiązuje stosunku pracy i nadal posiada status osoby bezrobotnej.

Organizator po zakończonym stażu jest zobowiązany do zatrudnienia stażysty (na okres nie krótszy niż czas trwania stażu) lub czynienia działań na rzecz zatrudnienia osoby bezrobotnej po zakończeniu stażu.

Staż zorganizowany może być:

- u pracodawcy,
- w rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub u pełnoletniej osoby fizycznej,
- w organizacji pozarządowej,
- u przedsiębiorcy nie zatrudniającego pracownika na zasadach przewidzianych dla pracodawców.

Zasady organizacji stażu dla bezrobotnych i poszukujących pracy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Poznaniu określone zostały w:

- Art. 53 i 54 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (j.t. Dz.U. z 2008r.,Nr 69, poz. 415 z późniejszymi zmianami)
- Rozporządzeniu Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 20 sierpnia 2009r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania stażu przez bezrobotnych (Dz.U.nr 142,poz.1160)

Staż według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu oraz Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej

Statystyczne dane dotyczące staży w powiecie poznańskim publikowane są na stronie www Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu w formie corocznych raportów „*Rynek pracy Poznania i powiatu poznańskiego*”.¹

Rok 2011

W roku 2011 staże w 50% organizowane były u prywatnych pracodawców oraz w 50% w instytucjach publicznych, głównie na stanowiskach: pracownik kancelaryjny, pracownik administracyjny, technik prac biurowych, urzędnik do spraw podatków, technik informatyk, pracownik socjalny, kosmetyczka, animator kultury, handlowiec, sprzedawca, księgowy, sekretarka, technik masażysta.

Ogółem, w 2011r. podpisano 342 umowy, w ramach których skierowano 607 osób bezrobotnych (417 osób z miasta Poznania oraz 190 osób z gmin powiatu poznańskiego).

W 2011 roku staże były realizowane ze środków:

- **Funduszu Pracy** – z puli środków w wysokości 2.914.403,00 zł przyznanych w 2011 r. staż odbyło 467 osób, z których 244 osoby podjęły pracę po stażu, co stanowi 52% efektywności.
- **Europejskiego Funduszu Społecznego** – z przyznanych środków w wysokości 703.110,00 zł zorganizowano 136 staży, po zakończeniu których na rynku pracy pozostało 107 osób, co stanowi 77% efektywności.
- **PFRON**, przy udziale których po raz kolejny uruchomiono program **Junior**, ideą którego jest wspieranie absolwentów niepełnosprawnych. Dzięki niemu staż odbyły 4 osoby.

Rok 2012

W roku 2012 staże w 50% organizowane były u prywatnych pracodawców, a w drugiej połowie w instytucjach publicznych, głównie na stanowiskach: pracownik kancelaryjny, pracownik administracyjny, technik prac biurowych, urzędnik do spraw podatków, technik informatyk, pracownik socjalny, kosmetyczka, animator kultury, handlowiec, sprzedawca, księgowy, sekretarka, technik masażysta.

¹ <http://www.pup.poznan.pl/kat/id/2>

Ogółem w 2012 roku podpisano 484 umowy, w ramach których skierowano do odbycia stażu 885 osób.

W 2012 staże były realizowane m.in. ze środków:

- **Funduszu Pracy** przyznanego algorytmem – na aktywizację 513 osób wydano kwotę 3 514 170 zł, staż zakończyło 471 osób, z których 301 podjęło pracę co stanowi 63,9 % efektywności.
- **Europejskiego Funduszu Społecznego**, w ramach projektu „Lepsze jutro” – na aktywizację 198 osób wydano kwotę 917 829 zł, 198 osób zakończyło staż, z których pracę podjęło 105 osób, co stanowi 53,03% efektywności.
- **Program Specjalny „Aktywni to My” (ATM)**, wydano kwotę 110 650 zł, na aktywizację 26 osób, z których zatrudniono 19 osób, co daje 73 % efektywności.
- **Program Specjalny „Młodzi Aktywni” (MA)** – wydano kwotę 181 284 zł, na aktywizację 50 osób, zatrudniono 39, co daje 78% efektywności.

Ponadto w wyniku starań urzędu pozyskano środki z rezerwy MPiPS na 4 programy, oraz *Program Pilotażowy „Twoja kariera-Twój wybór”*. W ramach ww. programów w roku 2012 staże rozpoczęło **98 osób**, z których 89 kontynuuje staż w roku 2013.

Do lutego 2013r. trwały staże finansowane z rezerwy ministra:

- „Praca nasz cel” – 25 osób
- „Pogram aktywizacji zawodowej osób do 30 roku życia” – 38 osób
- „Pogram aktywizacji zawodowej osób po 50 roku życia” – 5 osób
- „Pogram aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych” – 9 osób

W ramach realizowanego przez urząd programu pilotażowego „Twoja kariera-Twój wybór” na staż została skierowanych 13 osób.

Dane statystyczne na temat efektywności poszczególnych form aktywizacji zawodowej opracowuje także corocznie Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w postaci raportów „Efektywność podstawowych form aktywizacji zawodowej realizowanych w ramach programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej” publikowanych na stronie www Ministerstwa.²

² <http://www.mpips.gov.pl/praca/fundusz-pracy/>

Tabela 1. Podstawowe dane dotyczące staży w 2011 i 2012 roku

L.p.	Wyszczególnienie	Polska			powiat poznański		
		2011	2012	różnica %	2011	2012	różnica %
1	Wydatki na staże (w tys. zł)	848 323,8	858 018,4	+1,14	3 607,5	4 540,0	+25,85
2	Liczba osób uczestniczących w stażach	110 516	176 698	+59,88	606	885	+46,04
3	Liczba osób, które ukończyły staże	172 094	135 882	-21,04	629	759	+20,67
4	Liczba osób, które uzyskały zatrudnienie po stażach	90 559	82 776	-8,59	412	433	+5,10
5	Efektywność zatrudnieniowa (%) (Lp. 4:3)	52,6	60,9	+15,78	65,5	57	-12,98
6	Koszt uczestnictwa w programie (w zł) (Lp. 1:2)	7 676,03	4 855,85	-36,74	5 952,97	5 129,94	-13,83
7	Koszt ponownego zatrudnienia (w zł) (Lp. 1:4)	9 367,64	10 365,55	+10,65	8 756,07	10 484,99	+19,75

Źródło: *Efektywność podstawowych form aktywizacji zawodowej realizowanych w ramach programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w 2011 roku, WARSZAWA, raport MPIPS, Efektywność podstawowych form aktywizacji zawodowej realizowanych w ramach programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w 2012 roku, WARSZAWA, raport MPIPS*

Efektywność zatrudnieniowa wyznaczana jest jako stosunek liczby osób, które po zakończeniu udziału w określonej formie aktywizacji uzyskały w okresie do 3 miesięcy zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub podjęły działalność na własny rachunek, do liczby osób, które w danym okresie zakończyły udział w danej formie aktywizacji.

Koszt uczestnictwa w programie wyznaczany jest poprzez podzielenie faktycznych wydatków w danym okresie poniesionych na daną formę aktywizacji przez liczbę osób, które w tym czasie rozpoczęły udział w danej formie aktywizacji.

Koszt ponownego zatrudnienia liczony jako stosunek poniesionych kosztów staży do liczby osób zatrudnionych w okresie 3 miesięcy po ukończeniu stażu.

Porównując dane ogólnopolskie rok do roku zauważyć można wzrost wydatków na staże (+1,14%), wzrost liczby osób uczestniczących w stażach (+59,88%) przy jednoczesnym spadku liczby osób, które ukończyły staż (-21,04%) i osób, które uzyskały zatrudnienie po stażach (-8,59%). W skali całego kraju w latach 2011-2012 zaobserwować można wzrost efektywności zatrudnieniowej (+15,78%).

Inaczej sytuacja w latach 2011-2012 wyglądała w powiecie poznańskim. Podczas gdy, zgodnie z tendencją krajową, wraz ze wzrostem liczby osób uczestniczących w stażach (+46,04%) rosły wydatki na staże (+25,85%), to rok do roku wzrosła także liczba osób, które ukończyły staże (+20,67%) oraz liczba osób, które uzyskały zatrudnienie po odbyciu stażu (+5,10%). Dynamika wzrostu liczby osób, które uzyskały zatrudnienie po stażach niższa, od dynamiki wzrostu liczby osób, które ukończyły staże, okazała się być jednak mniejsza, czego

rezultatem był spadek efektywności zatrudnieniowej stażu (-12,98%). Oznacza to, że kosztem zwiększenia liczby uczestników programu był spadek jego efektywności.

Przeciętny koszt uczestnictwa w stażach w Polsce wyniósł w 2011 roku – na osobę 7 676,03zł, zaś w 2012 roku 4 855,85zł (spadek o 36,74%). W powiecie poznańskim wartości te wynosiły odpowiednio 5 952,97zł i 5 129,94zł (spadek o 13,83%).

W 2012 roku w powiecie poznańskim, tak jak na terenie całego kraju, wzrósł koszt ponownego zatrudnienia. W powiecie poznańskim koszt doprowadzenia do zatrudnienia 1 osoby w 2012 wyniósł 10 484,99zł (wzrost o 19,75% z 8 756,07zł w roku 2011). Niższy wzrost (+10,65%) zanotowano dla całego kraju (z 9 367,64zł w roku 2011 do 10 365,55zł w roku 2012).

Metodologia badań

Celem badań, których wyniki zostały przedstawione w niniejszym raporcie, było udzielenie odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

1. Czy osoby skierowane do odbycia stażu przez Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu w latach 2011-2012, po jego zakończeniu, podejmowały pracę u pracodawcy – organizatora stażu?
2. Jeśli podejmowały pracę u innego pracodawcy, to na jakim stanowisku, czy zgodnie z kierunkiem stażu?
3. Jak uczestnicy stażu oceniają formę aktywizacji jaką jest staż?

Badanie „Staż jako forma aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w latach 2011-2012” zrealizowano za pomocą techniki wspomaganego komputerowo wywiadu telefonicznego (CATI) realizowanego z użyciem standaryzowanego kwestionariusza wywiadu jako narzędzia badawczego.

Wzór kwestionariusza – w załączeniu.

W badaniu zastosowano metodę celowego doboru próby badawczej. Próba składała się z 700 osób bezrobotnych, które w latach 2011-2012 odbyły staż skierowany przez

Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu. Listę osób bezrobotnych objętych badaniem, dostarczył Zamawiający.

Badanie „Staż jako forma aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w latach 2011-2012” zrealizowano wśród bezrobotnych osób w okresie od 28 listopada do 13 grudnia 2013r.

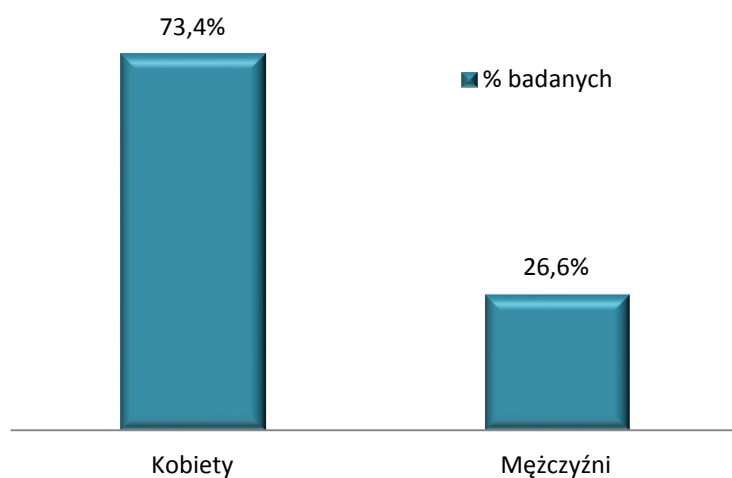
Badania zostały poprzedzone szkoleniem ankierów, z których każdy otrzymał instrukcje dla ankierów. Przez cały okres badania z ankierami pozostawał w kontakcie koordynator badania. Po ukończeniu badań przeprowadzona została kontrola prac ankierów. W ramach kontroli koordynator badania skontaktował się telefonicznie z 35 respondentami, z którymi zrealizowano efektywne wywiady CATI (5% próby badawczej). Na podstawie wyników kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w pracy ankierów.

Analiza danych i interpretacja wyników

Profil stażysty

Badaniem „Staż jako forma aktywizacji zawodowej w latach 2011-2012” objęto grupę 700 osób. Wszyscy z badanych to osoby zarejestrowane w przeszłości jako osoby bezrobotne, które skierowane zostały przez Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu na staż. Na podstawie wyników badania stwierdzić można, że niemal 3 na 4 osoby odbywające staż to kobiety. Wśród badanych znalazło się 73,4% kobiet i 26,6% mężczyzn.

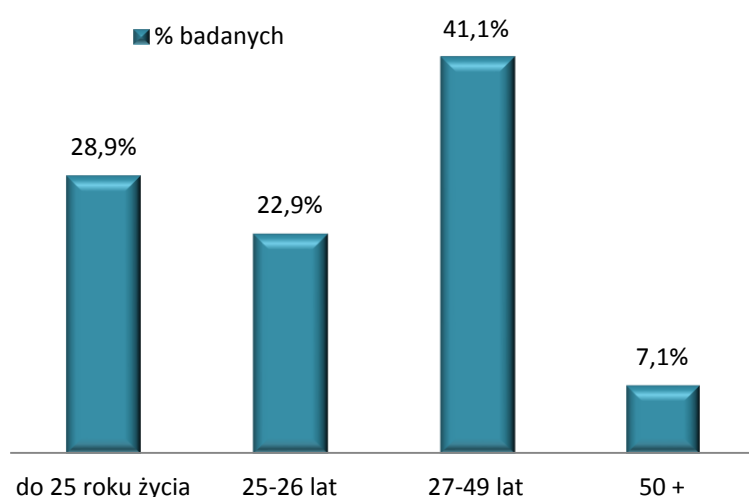
Rysunek 1. Struktura próby według płci



Źródło: Badanie własne, n=700

W badaniu najliczniejszą grupą wiekową (41,1%) stanowiły osoby w wieku 27-49 lat, które dopiero na mocy nowelizacji ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z 2009r. zostały objęte programem stażowym. Znaczny jest także odsetek osób w wieku do 25 roku życia (28,9%) oraz w wieku 25-26lat (22,9%). Grupą wiekową najrzadziej spotykaną podczas badania były osoby w wieku 50+ (7,1%).

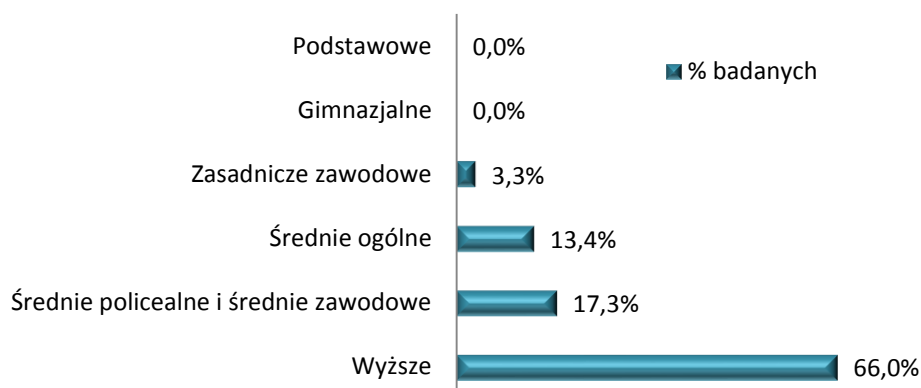
Rysunek 2. Struktura próby według wieku



Źródło: Badanie własne, n=700

Zdecydowana większość osób odbywających staż legitymuje się wykształceniem wyższym (66,0%). Znacznie mniej wśród stażystów znalazło się osób z wykształceniem średnim policealnym i średnim zawodowym (17,3%), średnim ogólnym (13,4%), czy zasadniczym zawodowym (3,3%). Wśród badanych nie znalazły się osoby z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym.

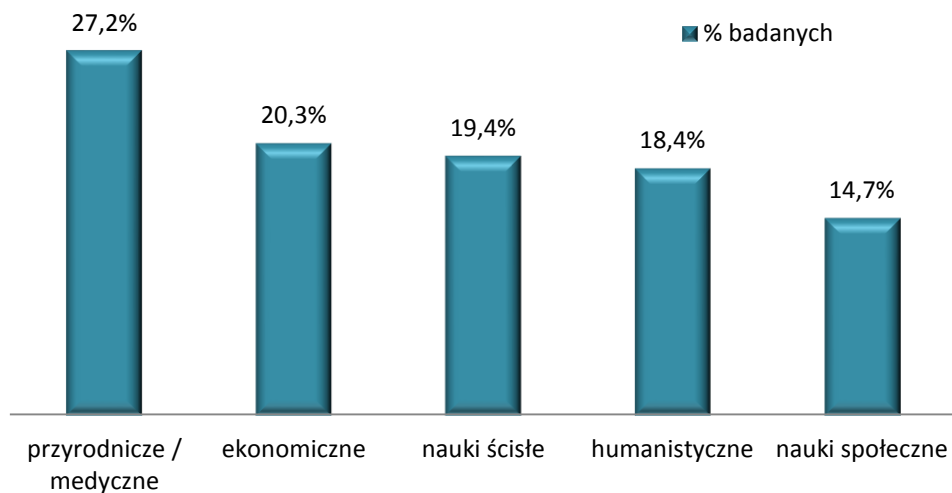
Rysunek 3. Struktura próby według wykształcenia



Źródło: Badanie własne, n=700

Wśród osób legitymujących się wykształceniem wyższym największy odsetek ukończył uczelnię na kierunku przyrodniczym (27,2%). Wśród stażystów najmniejsza liczba osób ukończyła kierunki o profilu społecznym (14,7%).

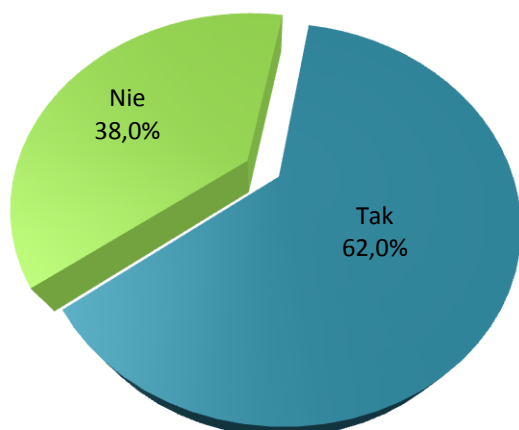
Rysunek 4. Struktura próby według kierunku studiów (osoby z wykształceniem wyższym)



Źródło: Badania własne, n=354

Dla 62% badanych staż był doświadczeniem pracy zgodnej z kierunkiem ich wykształcenia. Przeszło co trzeci stażysta (38%) skierowany został na staż o profilu niepokrywającym się z jego wykształceniem.

Rysunek 5. Czy staż zgodny był z kierunkiem wykształcenia?

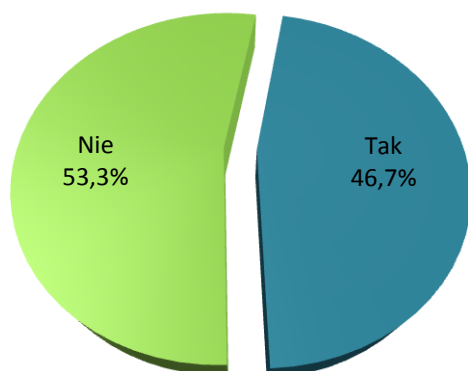


Źródło: Badanie własne, n=354

Efekty staży

Najbardziej oczekiwanym efektem stażu jest zdobycie zatrudnienia. Niemal połowa z badanych osób (46,7%) otrzymała propozycję podjęcia pracy po stażu w miejscu, w którym odbywała staż. Możliwości pracy nie otrzymało 53,3% badanych.

Rysunek 6. Czy po zakończeniu stażu pracodawca – organizator stażu - zaproponował Panu/Pani pracę?



Źródło: Badania własne, n=700

Wśród osób, którym pracę zaoferowano, z propozycji skorzystało 88,2% osób. Motywacje osób, które odmówiły podjęcia zatrudnienia (11,8%) były różne. Głównym powodem odmów było otrzymanie bardziej korzystnej propozycji pracy u innego pracodawcy. Znaczącym powodem odmów były także nieatrakcyjne warunki pracy zaproponowane przez pracodawcę - organizatora stażu (umowy cywilnoprawne o dzieło i zlecenie, niskie wynagrodzenie). Wśród powodów odmów zdarzyły się także takie przypadki jak przeprowadzka do innego miasta, wyjazd za granicę, likwidacja firmy, zajście w ciążę, przejście na emeryturę.

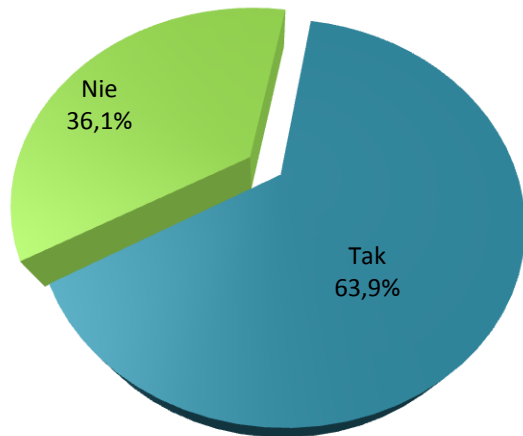
Rysunek 7. Czy podjął Pan/Pani zaoferowaną pracę?



Źródło: Badania własne, n=327

Od czasu ukończenia stażu, spośród osób, którym nie zaproponowano pracy lub pracy u organizatora stażu nie podjęły, 63,9% podjęło zatrudnienie u innego pracodawcy.

Rysunek 8. Czy od czasu zakończenia stażu podjął Pan/Pani pracę u innego pracodawcy?



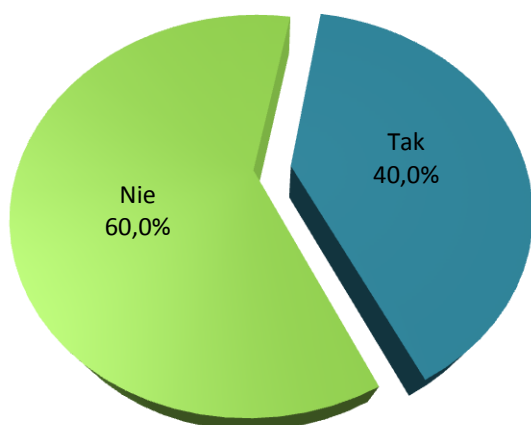
Źródło: Badanie własne, n=411

Założeniem badania było zmierzenie efektów zatrudnieniowych staży w perspektywie dłuższej niż tylko przez okres 3 miesięcy od ukończenia stażu. Efektywność zatrudnieniowa staży rośnie wraz z upływem czasu od ich zakończenia. W świetle badań odsetek osób, które podjęły zatrudnienie u pracodawcy – organizatora stażu oraz odsetek osób, które zatrudnienie podjęły u innego pracodawcy po skończonym stażu wynosi 78,7% spośród badanej próby 700 osób.

Z uwagi na długi okres czasu oddzielający moment ukończenia stażu od badania (nawet do 30 miesięcy) przypisywanie efektywności zatrudnieniowej stażu wszystkim przypadkom podjęcia pracy przez osoby odbywające staż nie jest uprawnione. Bardziej uzasadniona wydaje się analiza powiązań profilu zatrudnienia z profilem odbytego stażu.

Respondentom badania, którzy zatrudnienie podjęli u pracodawców innych niż organizatorzy stażu zadano pytanie, czy podjęta praca zgodna była z kierunkiem stażu. 40% osób, które pracę podjęły po stażu w miejscu innym od tego, w którym odbywały staż, odpowiedziały, że profil zatrudnienia zgodny był z profilem stażu. Wyniki odpowiedzi prezentuje wykres poniżej.

Rysunek 9. Czy podjęta praca u innego pracodawcy była zgodna z kierunkiem stażu?

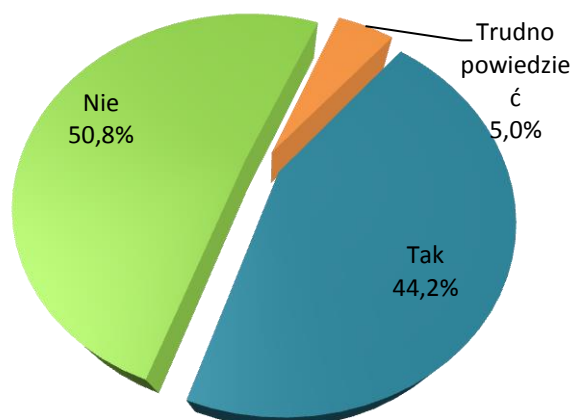


Źródło: Badanie własne, n=262

Oznacza to, że spośród 700 osób objętych badaniem odsetek osób, które podjęły pracę u pracodawców organizatorów stażu, lub podjęły pracę w innym miejscu, w którym profil wykonywanej pracy zbieżny jest z profilem stażu wynosi 56,2%.

Respondentom badania, którzy zatrudnienie podjęli u pracodawców innych niż organizatorzy stażu zadano pytanie, czy pracodawca zatrudniając tę osobę, zwracał uwagę na odbyty przez nią staż? Połowa badanych (50,8%) jest zdania, że pracodawca nie przywiązywał uwagi do faktu odbycia stażu przez zatrudnianą osobę. Czterech na dziesięciu respondentów (44,2%) jest natomiast zdania, że pracodawcy w ich przypadku zwracali uwagę na doświadczenie stażu.

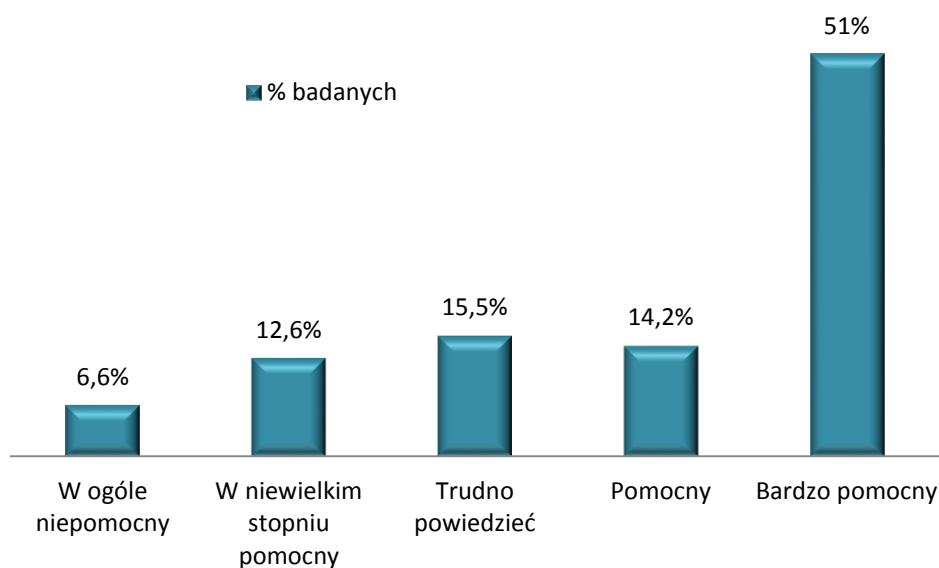
Rysunek 10. Czy przy zatrudnianiu pracodawca zwracał uwagę na odbyty przez Pana/ Panią staż?



Źródło: Badanie własne, n=262

Dla połowy badanych (51%) spośród tych, którzy uzyskali zatrudnienie zarówno u organizatorów stażu, jak i u innych pracodawców w okresie po stażu, odbyty staż był bardzo pomocny w znalezieniu zatrudnienia. Jedynie 6,6% jest zdania, że staż w ich przypadku nie był w ogóle pomocny w zatrudnieniu.

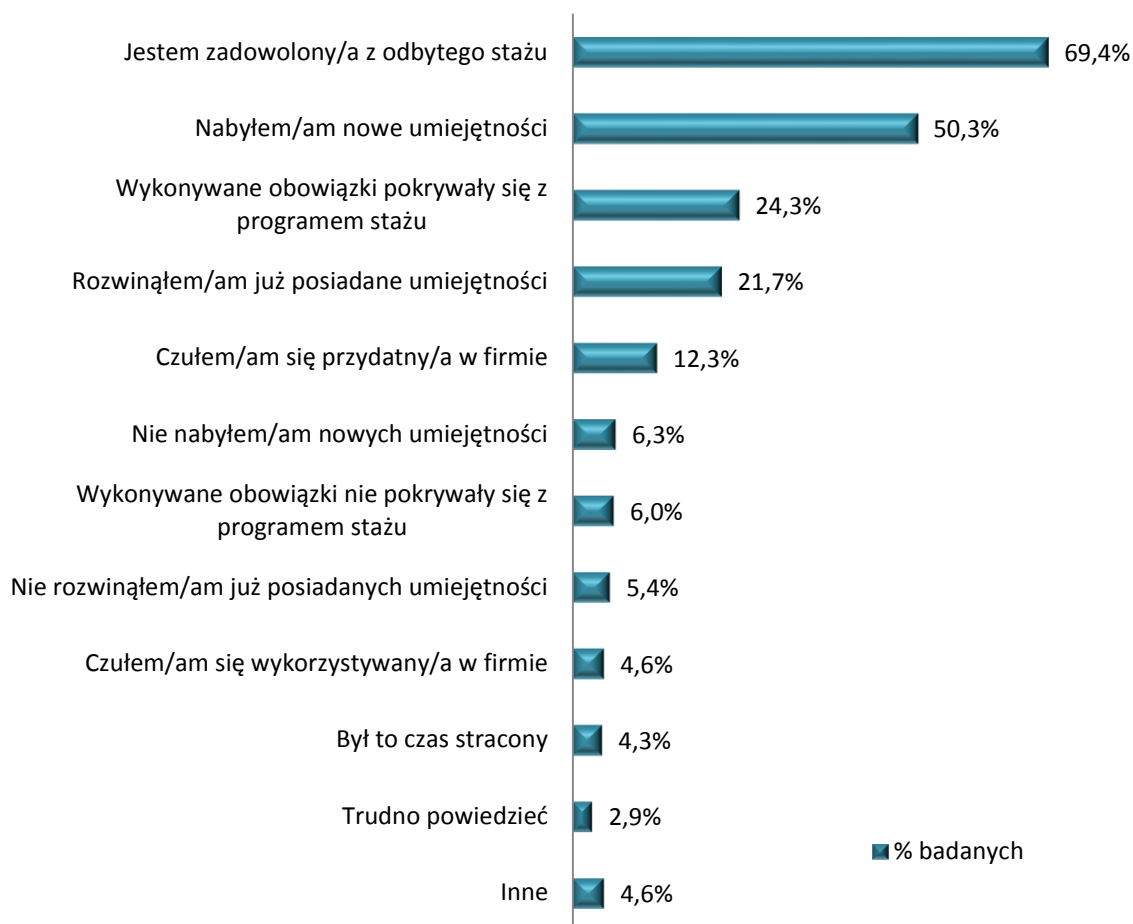
Rysunek 11. W jakim stopniu odbyty staż jest wg Pani/Pana pomocny w znalezieniu zatrudnienia?



Źródło: Badanie własne, n=511

Respondentów w trakcie badania CATI poproszono o ocenę swego udziału w stażu poprzez wskazanie 3 cech najlepiej opisujących ich staż. Dla większości badanych (69,4%) staż był doświadczeniem pozytywnym, z którego odbycia są zadowoleni. Połowa jest zdania (50,3%), że dzięki uczestnictwu w stażu zyskali oni nowe umiejętności. Jako ważny czynnik stażu 24,3% wskazało zbieżność wykonywanych obowiązków z programem stażu, 21,7% rozwinięcie posiadanych umiejętności, a 12,3% poczucie przydatności w firmie. Negatywne opinie dotyczące poszczególnych aspektów stażu wyraziło mniej niż 7% badanych. 6,3% badanych stażystów jest zdania, że podczas stażu nie nabyło nowych umiejętności, a 5,4%, że nie rozwinęło umiejętności już posiadanych. W 6% przypadków wykonywane obowiązki nie pokrywały się z programem stażu, 4,6% badanych czuło się wykorzystywanych przez pracodawców, jako „tania siła robocza”, a dla 4,3% respondentów doświadczenie stażu było czasem straconym. Wśród innych cech stażu najczęściej pojawiającą się było poczucie oszukania na skutek braku zatrudnienia po odbyciu stażu.

Rysunek 12. Jak ocenia Pan / Pani swój udział w stażu?



Źródło: Badanie własne, n=700

Najczęściej wskazywaną (przez 55,7% badanych) korzyścią stażu jest zdobycie doświadczenia zawodowego. Dla osób odbywających staż istotny okazał się być wzrost wartości na rynku pracy (41,4%). Co czwarty badany (24,9%) wskazał, jako istotną korzyść przygotowanie do podjęcia pracy, co piąty (21,4%) podnoszenie kwalifikacji. Najrzadziej wskazywaną korzyścią (3,4%) stażu jest wynagrodzenie. Wśród innych korzyści płynących z odbywania stażu respondenci wskazywali możliwość przekwalifikowania się, wzrost umiejętności interpersonalnych oraz objęcie ubezpieczeniem zdrowotnym na czas stażu.

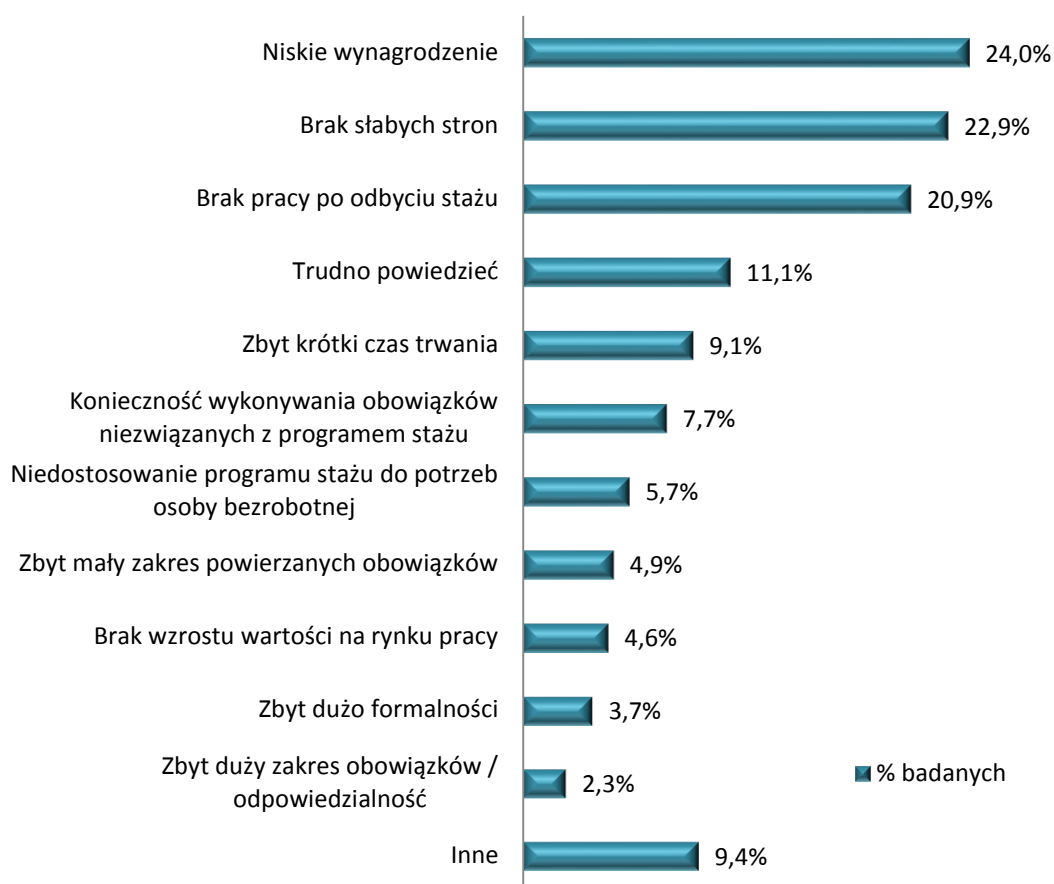
Rysunek 13. Jakie dostrzega Pan / Pani korzyści płynące z odbywania stażu?



Źródło: Badanie własne, n=700

Respondenci w badaniu wyrazili także swoje opinie dotyczące słabych stron odbywania stażu. Najczęściej wskazywaną (przez 24% badanych) słabą stroną jest niskie wynagrodzenie. Niewielu mniej respondentów (22,9%) podczas badania nie wskazało żadnych słabych stron staży wybierając odpowiedź „brak słabych stron”. Istotną negatywną cechą stażu okazał się być brak zatrudnienia po odbyciu stażu (20,9%). Najmniejszy odsetek respondentów (2,3%) jest zdania, że słabą stroną staży jest zbyt duży zakres obowiązków, czy też zbyt duża odpowiedzialność obowiązków stażowych. Wśród innych negatywnych cech staży respondenci wskazali długi czas oczekiwania na staż, podczas którego nie można podjąć tymczasowego zatrudnienia, konieczność dokończenia stażu pomimo braku realizacji programu, odległość miejsca stażu od miejsca zamieszkania, niezajomość miejsca odbywania stażu przed jego rozpoczęciem, wykorzystywanie stażystów jako taniej siły roboczej, brak odpowiedniego poprowadzenia stażysty przez opiekuna bezrobotnego.

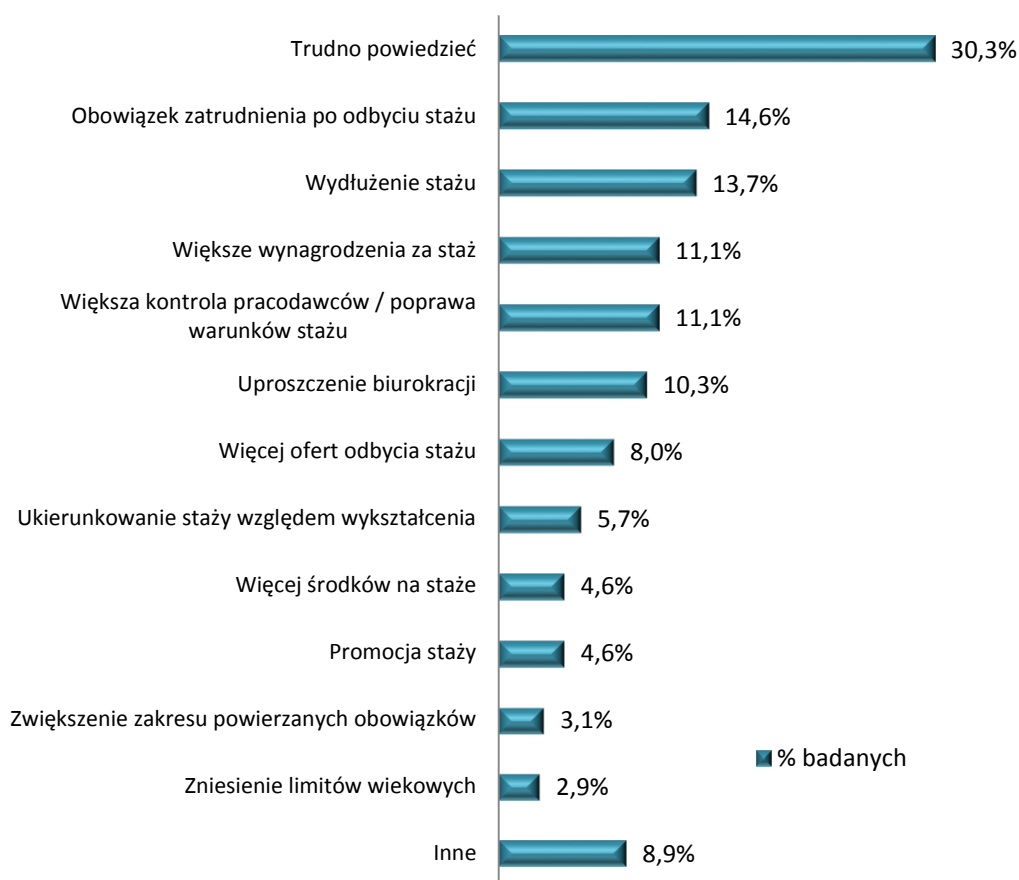
Rysunek 14. Jakie dostrzega Pan / Pani słabe strony odbywania stażu?



Źródło: Badanie własne, n=700

Respondentów podczas badania proszono o podanie sugestii zmian, które z perspektywy stażysty miałyby pozytywny wpływ na polepszenie sytuacji osób odbywających staż. Najczęściej sugerowanym rozwiązaniem zmierzającym do polepszenia sytuacji osób odbywających staż był obowiązek zatrudnienia stażysty przez pracodawcę (14,6%). Respondenci podawali wiele możliwych wariantów, m.in. bezwarunkowy wymóg zatrudnienia stażysty po odbyciu stażu (najczęściej), ale także wymóg zatrudnienia stażysty po stażu pod warunkiem spełnienia przez niego określonych, wcześniej sprecyzowanych przez pracodawcę kryteriów. Według tego pomysłu, pracodawca decydując się na wzięcie osoby bezrobotnej na staż, określić by miał szereg kryteriów, których spełnienie przez osobę bezrobotną w trakcie odbywania stażu obligowałoby pracodawcę do zatrudnienia stażysty. Propozycją często zgłaszaną przez stażystów było wydłużenie czasu odbywania stażu do 6 lub 12 miesięcy (13,7%). Stażyści oczekiwali wyższego stypendium stażowego (11,1%) oraz zwiększenia kontroli pracodawców (11,1%), u których organizowane są staże. Ma to bezpośredni związek z przypadkami nierealizowania programu stażu oraz powierzania stażystom zbyt dużego lub zbyt małego zakresu obowiązków. Najrzadziej sugerowaną zmianą w stażu było zniesienie limitów wiekowych (2,9%).

Rysunek 15. Co należałoby zmienić w stażu, by stał się on bardziej efektywnym narzędziem do polepszenia sytuacji osoby na rynku pracy?



Źródło: Badanie własne, n=700

Podsumowanie i wnioski

U pracodawcy – organizatora stażu – zatrudnienie znalazło bezpośrednio po stażu 46,7% spośród badanych 700 osób. Odsetek osób, które nie zostały zatrudnione przez pracodawcę – organizatora stażu, lecz znalazły zatrudnienie w innym miejscu wyniósł 63,9%, z czego 40% na stanowiskach zgodnych z kierunkiem stażu. Łączny odsetek zatrudnionych po stażach wyniósł 78,7%.

Zdaniem badanych staż jest dobrą drogą aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych. Większość badanych zadowolona jest z odbytego stażu. Stażyści przekonani są o zaletach stażu, który umożliwia nabycie doświadczenia zawodowego oraz przygotowuje do podjęcia zatrudnienia, co wpływa na wzrost wartości na rynku pracy. W opinii ankietowanych jednak problemem staży jest niskie wynagrodzenie oraz brak pewności zatrudnienia po odbyciu stażu. W opinii ankietowanych możliwym rozwiązaniem polepszającym sytuację osób

odbywających staż byłby obowiązek zatrudnienia po odbyciu stażu, jeżeli stażysta spełniłby określony wymagania pracodawcy oraz wydłużenie trwania stażu.

Spis tabel

Tabela 1. Podstawowe dane dotyczące staży w 2011 i 2012 roku	7
--	---

Spis wykresów

Rysunek 1. Struktura próby według płci.....	9
Rysunek 2. Struktura próby według wieku.....	10
Rysunek 3. Struktura próby według wykształcenia.....	10
Rysunek 4. Struktura próby według kierunku studiów (osoby z wykształceniem wyższym).....	11
Rysunek 5. Czy staż zgodny był z kierunkiem wykształcenia?.....	11
Rysunek 6. Czy po zakończeniu stażu pracodawca – organizator stażu - zaproponował Panu/Pani pracę?.....	12
Rysunek 7. Czy podjął Pan/Pani zaoferowaną pracę?.....	12
Rysunek 8. Czy od czasu zakończenia stażu podjął Pan/Pani pracę u innego pracodawcy?.....	13
Rysunek 9. Czy podjęta praca u innego pracodawcy była zgodna z kierunkiem stażu?.....	14
Rysunek 10. Czy przy zatrudnieniu pracodawca zwracał uwagę na odbyty przez Pana/ Panią staż?...	14
Rysunek 11. W jakim stopniu odbyty staż jest wg Pani/Pana pomocny w znalezieniu zatrudnienia? .	15
Rysunek 12. Jak ocenia Pan / Pani swój udział w stażu?.....	16
Rysunek 13. Jakie dostrzega Pan / Pani korzyści płynące z odbywania stażu?.....	17
Rysunek 14. Jakie dostrzega Pan / Pani słabe strony odbywania stażu?.....	18
Rysunek 15. Co należałoby zmienić w stażu, by stał się on bardziej efektywnym narzędziem do polepszenia sytuacji osoby na rynku pracy?.....	19

Wzór kwestionariusza ankiety

KWESTIONARIUSZ ANKIETY TELEFONICZNEJ CATI

„Staż jako forma aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w latach 2011-2012”

Wykonawca: Instytut Badań i Analiz Smart Research

Zamawiający: Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu

[PYTANIA WSTĘPNE]

1. Czy w latach 2011-2012 odbył Pani/Pani staż skierowany przez Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu?

- a) Tak
- b) Nie

1A. Na jakim stanowisku?

2. Czy po zakończeniu stażu, pracodawca – organizator stażu zaproponował Panu/Pani pracę (w oparciu o umowę o pracę)?

- a) Tak
- b) Nie

[ŚCIEŻKA A – ZAPROPONOWANE ZATRUDNIENIE]

2A. Czy podjął Pan/Pani tę pracę?

- a) Tak
- b) Nie

Jeżeli nie:

2B. Dlaczego?

[ŚCIEŻKA B – NIEZAPROPONOWANE ZATRUDNIENIE]

2C. Czy podjął Pan/Pani pracę u innego pracodawcy?

- a) Tak
- b) Nie

Jeżeli tak:

2D. Na jakim stanowisku?

2E. Czy zgodnie z kierunkiem stażu?

- a) Tak
- b) Nie

2F. Czy przy zatrudnianiu pracodawca zwracał uwagę na odbyty przez Pana/ Panią staż?

- a) Tak
- b) Nie
- c) Trudno powiedzieć

3. W jakim stopniu odbyty staż jest wg Pani/Pana pomocny w znalezieniu zatrudnienia?

- a) W ogóle niepomocny
- b) W niewielkim stopniu pomocny
- c) Trudno powiedzieć
- d) Pomocny
- e) Bardzo pomocny

[KONTYNUACJA KWESTIONARIUSZA]

4. Czy zrealizowany staż zgodny był z kierunkiem wykształcenia?

- a) Tak
- b) Nie

5. Jak ocenia Pan / Pani swój udział w stażu?

- a) Jestem zadowolony/a z odbytego stażu
- b) Wykonywane obowiązki pokrywały się z programem stażu
- c) Nabyłem/am nowe umiejętności
- d) Rozwinąłem/am już posiadane umiejętności
- e) Czułem/am się przydatny/a w firmie
- f) Był to czas stracony
- g) Wykonywane obowiązki nie pokrywały się z programem stażu
- h) Nie nabyłem/am nowych umiejętności
- i) Nie rozwinąłem/am już posiadanych umiejętności
- j) Czułem/am się wykorzystywany/a w firmie
- k) Trudno powiedzieć
- l) Inne

6. Jakie dostrzega Pan / Pani korzyści płynące z odbywania stażu?

- a) Możliwość uzyskania zatrudnienia po odbyciu stażu
- b) Nabycie doświadczenia zawodowego
- c) Nawiązanie kontaktów na rynku pracy
- d) Podnoszenie kwalifikacji
- e) Przygotowanie do podjęcia pracy

- f) Wzrost wartości na rynku pracy
- g) Satysfakcja zawodowa
- h) Sprawdzenie samego siebie w warunkach realnej pracy
- i) Wynagrodzenie
- j) Wzrost pewności siebie
- k) Brak jakichkolwiek korzyści
- l) Trudno powiedzieć
- m) Inne

7. Jakie dostrzega Pan / Pani słabe strony odbywania stażu?

- a) Brak pracy po odbyciu stażu
- b) Brak wzrostu wartości na rynku pracy
- c) Konieczność wykonywania obowiązków niezwiązanych z programem stażu
- d) Niedostosowanie programu stażu do potrzeb osoby bezrobotnej
- e) Niskie wynagrodzenie
- f) Zbyt dużo formalności
- g) Zbyt krótki czas trwania
- h) Zbyt duży zakres obowiązków / odpowiedzialność
- i) Zbyt mały zakres powierzanych obowiązków / odpowiedzialność
- j) Brak słabych stron
- k) Trudno powiedzieć
- l) Inne

8. Co należałoby zmienić w stażu, by stał się on bardziej efektywnym narzędziem do polepszenia sytuacji osoby na rynku pracy?

- a) Obowiązek zatrudnienia po odbyciu stażu
- b) Promocja staży
- c) Ukierunkowanie staży względem wykształcenia
- d) Uproszczenie biurokracji
- e) Więcej ofert odbycia stażu
- f) Więcej środków na staże
- g) Większa kontrola pracodawców / poprawa warunków stażu
- h) Większe wynagrodzenia za staż
- i) Wydłużenie stażu
- j) Zniesienie limitów wiekowych
- k) Zwiększenie zakresu powierzanych obowiązków
- l) Trudno powiedzieć
- m) Inne

9. Jak ocenia Pan/Pani formę aktywizacji jaką jest staż?

.....

.....

.....

.....

Metryczka

1. Płeć:

- a) Kobieta
- b) Mężczyzna

2. Wiek:

- a) do 25 roku życia
- b) 25-26 lat
- c) 27-49 lat
- d) 50 +.

3. Wykształcenie:

- a) Podstawowe
- b) Gimnazjalne
- c) Zasadnicze zawodowe
- d) Średnie ogólne
- e) Średnie policealne i średnie zawodowe
- f) Wyższe (licencjackie, inżynierskie, magisterskie)

4. Zawód wyuczony: